

**BESPLATAN
PRIMERAK**

INFORMATOR

NEZAVISNOST

sindiso@ptt.yu

www.gsprs-nezavisnost.org.yu

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 1 • JUL 2007 • BROJ 3

UNAPREĐENJA POLOŽAJA ROMA

Predstavnici Kancelarije za inkluziju Roma održali su 26. juna, u Izvršnom veću Vojvodine, konferenciju za novinare povodom potpisivanja ugovora o donaciji i finansijskoj pomoći od 150.000 dinara nevladinoj organizaciji Neformalna romska ženska mreža Banata, za realizaciju projekta "Zajedno protiv nasilja III". Na konferenciji su govorili predsednik Upravnog odbora Kancelarije za inkluziju Roma Srđan Šajn, direktor Kancelarije za inkluziju Roma Duško Jovanović i koordinator NRMB Danica Šajn.

Kancelarija za inkluziju Roma formirana je Odlukom Skupštine Vojvodine 24. maja 2006. godine, podsetio je na početku svog izlaganja Srđan Šajn, u cilju uključivanja Roma u javni život i lokalnu zajednicu i predstavlja deo opšte strategije koja se sprovodi u okviru Dekade Roma. On je istakao nekoliko bitnih tema za proces integracije Roma, a radi se o novim institucionalnim okvirima i novom modelu finansiranja tog procesa, kao i značaj koji imaju konkretni projekti poput ovog, za koja su obezbeđena sredstva.

(Nastavak teksta na str. 4)

ZAJEDNIČKA SEDNICA SAVETA I SENATA UNS

Zajedničkoj sednici Saveta i Senata Univerziteta, organizovanoj 28. juna u Novom Sadu, a povodom Dana Univerziteta i 47. godina rada, na Fakultetu tehničkih nauka, prisustvovao je predsednik Izvršnog veća Vojvodine mr Bojan Pajtić, koji je govorio na temu «Uloga Univerziteta u realizaciji programa razvoja AP Vojvodine». Mr Pajtić je predsednici Saveta dr Svetlani Lukić uručio Rešenje o dodatnim sredstvima za obezbeđivanje ukupno potrebnih sredstava za realizaciju stanova za mlade naučne radnike u iznosu od milion i 849 hiljada dinara.

(Nastavak teksta na str. 9)

OBELEŽEN SVETSKI DAN BORBE PROTIV DEČJEG RADA

Uz rudarstvo i građevinarstvo, poljoprivreda spada u tri, po decu, najopasnija privredna sektora. Širom sveta skoro 70% radno angažovane dece nalazimo upravo u poljoprivredi, gde ona neretko obavljaju opasne poslove ili rade pod prisilom. Iz tog razloga su na sastanku održanom u septembru 2006. godine predstavnici ILO, FAO i drugih međunarodnih poljoprivrednih organizacija razmotrili načine za koordinaciju napora za smanjenje dečjeg rada u poljoprivredi, a

SvetSKI dan borbe protiv dečjeg rada, ove godine je posvećen deci koja rade u oblasti poljoprivrede.

Kompletan tekst na str. 9)

NASILJE MEĐU DECOM U PORASTU

U organizaciji Pokrajinskog ombudsmana u Novom Sadu je održan 20. juna drugi tematski sastanak Mreže ombudsmana za decu jugoistočne Evrope na temu „Nasilje među decom – Praćenje kroz institucije obrazovnog, socijalnog i zdravstvenog sistema”. Stručnjaci obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih institucija razmenili su iskustva iz prakse ombudsmana u zaštiti dečjih prava ugroženih pojavom vršnjačkog nasilja. Bilo je reči o konkretnim koracima koje ombudsmani mogu preduzeti u slučajevima nasilja među decom.

(Nastavak teksta na str. 9)

SKUPŠTINA USVOJILA BUDŽET ZA 2007.

Narodna Skupština je u (po)noćnom zasedanju 23. juna usvojila Zakon o budžetu prema kojem prihodi za 2007. iznose 581,8 milijardi dinara, a rashodi 595,5 milijardi. Ovaj zakon prethodno je, nedelju dana ranije, usvojila i vlada RS. Budžet će početi da se primenjuje 1. jula, čime će prestati šestomesečno privremeno finansiranje države.

(Nastavak teksta na str. 3)

OBRAZOVANJE U ZRENJANINU

Još sredinom XIII veka, u krugu srpskih bogomolja, učilo se čitanje, pisanje i ve-ro-nauka. Za vreme Turaka stanje u obra-zovanju je vrlo teško. Početkom XVIII veka na-stava počinje da se odvija u crkvenim zgradama, dok u selima učitelji podučavaju decu u svojim domovima. Učilo se na starom crkveno-sloven-skom, a kasnije na rusko-crkveno-slovenskom je-ziku. Pretpostavlja se da je 1722. osnovana prva srpska škola, o kojoj postoje podaci iz 1745. godine.

Za vreme Marije Terezije, Srbi dobijaju cr-kveno-školsku autonomiju i otvaraju se nove škole. Srbi 1808. godine imaju tri školske zgra-de. Nemci prvu školu dobijaju 1736. godine, a Jevreji 1822. godine. 1851. osnovana je privat-na mađarska devojaka škola (kasnije poznati

zavod "Mesinger"). Rimokatolički zavod za vaspitanje devojaka "Kloster" osnovan je 1880. godine. Do 1874. godine u državnim je školama nastavni jezik nemački, potom do 1894. nemački i mađarski, a do 1918. samo mađarski. Na kraju I svetskog rata radile su četiri državne osnovne škole, sa 1.500 učenika. Kra-jem tridesetih godina nastava se odvija u 16 školskih zgrada sa 4 uprave Državnih narod-nih škola: "Đura Jakšić" u Pašićevoj ulici, "Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj" u ulici Cara Dušana, "Vuk Karadžić" (sredvaroska) i "Fabrika šećera". Tokom II svetskog rata, nastava je nere-

dozna i poremećena, a u većini škola smeštena je vojska. Početkom 1945. u gradu je bilo 1.648 učenika osnovnih škola i 129 učitelja.

U narednih pet decenija biće podignuto 6 no-vih osnovnih škola, tako da danas u gradu radi 10 osnovnih i 8 srednjih škola. Osim Zrenjanin-

ske Gimnazije, stogodišnju tradiciju ima i Srednja eko-nomska škola (nekadašnja Trgovačka akademija). Sred-nja tehnička škola osnovana je 1938. godine, Srednja pol-joprivredna 1945, Srednja medicinska 1947 i Muzička škola "Josif Marinković", sa srednjim obrazovanjem, 1961. godine.

ŠKOLSKE USTANOVE

Osnovne škole

OŠ "Vuk Karadžić", Narodnog fronta 3
OŠ "Đura Jakšić", Cara Dušana 80a
OŠ "Sonja Marinković", Teplička 7
OŠ "Jovan Jovanović Zmaj", Vidakovićeva 1a
OŠ "Jovan Cvijić", 7.jula 10
OŠ "Petar Petrović Njegoš", Stražilovska bb
OŠ "Dragica Pravica", Đurđa Smederevca 78
OŠ "Dositej Obradović", Ive Vojnovića 27b
OŠ "2. oktobar", Marka Oreškovića 46
OŠ "Servo Mihalj", Mađarske komune 55 i Ser-vo Mihalja 64a, Mužlja
Specijalna škola "9. maj", Narodne omladine 16

Srednje škole

Zrenjaninska Gimnazija, Gimnazijska 2
Srednja ekonomska škola, Skerlićeva bb
Srednja medicinska škola, Narodnog fronta 3
Srednja poljoprivredno-saobraćajna škola, Ma-kedonska 2
Srednja tehnološko-tekstilna škola, Stevice Jo-vanovića 46
Srednja građevinska, elektrotehnička i drvopre-rađivačka škola,
Narodnog fronta 1
Srednja mašinska škola, Stevice Jovanovića 50
Muzička škola "Josif Marinković", Trg slobode 7

Zrenjaninska Gimnazija

Zgrada Gimnazije podignuta je 1845. go-dine, da bi već naredne školske 1846/47. god. počela u njoj šestorazredna nastava, sa 214 učenika. Nastava se odvijala na mađarskom jeziku. Profesori škole pripadali su katoličkom redu Pijarista, pa je u sklopu školske zgrade iste godine podignuta i Pijaristička crkva. Za-vršetak organizovanja potpune, osmorazredne Gimnazije dogodio se 1879. godine, kada se ona i organizaciono proširuje. 1919. godine počinje s radom i Velika srpska Gimnazija, a mađarska se zatvara godinu dana kasnije. Sre-dinom dvadesetih godina broj učenika je pre-mašio hiljadu. Nastava se do početka Drugog svetskog rata odvija na srpskom, mađarskom i

nemačkom jeziku. Tokom nemačke okupacije, nastava se odvija s prekidom, a u školskoj zgra-di je smešten vojni stacionar. Po oslobođenju, dolazi do značajnih organizacionih promena i transformacija. Gimnazija više puta menja ime - Potpuna mešovita Gimnazija (1946-1956), I i II Gimnazija "Koča Kolarov" (1954-1977), III Gimnazija "Dr Ivan Ribar" (1963-1977), Obra-zovni centar "Koča Kolarov" (1977-1983), Srednja škola za društvene delatnosti "Koča Kolarov" (1983-1989) i, konačno, od 1989. go-dine - Zrenjaninska Gimnazija. Kroz Gimnazi-ju je prošlo na hiljade učenika i nekoliko stoti-na profesora. Kao rasadnik talentata, Gimnazija je iškolovala i šest akademika: Dr Jene Sent-klarai, istoričar i teolog, Dr Bela Ribar, fizičar, Dr Vasilije Krestić, istoričar, Dr Milan Čanak, biolog, Dr Čedomir Popov, istoričar i Dr Tibor Varadi, pravnik.

Brojne obrazovne i nenastavne ak-tivnosti kao i brojni projekti u okviru škole zaslužni su što je Zrenjaninska gimnazija dobila i plaketu «dr Đorđe Natošević» koja joj je dodeljena na Dan prosvetnih radnika 8. novembra 2005. godine.

U školi deluje Sindikat prosvetnih radnika Vojvodina «Nezavisnost» i dan-as broji oko 70 članova (preko 60% od ukupnog broja zaposlenih u kolektivu).

NAUČNE USTANOVE

Viša tehnička škola

Osnovana je 1962. godine, fuzijom Više teh-ničke mašinske i Više tehnološke škole, koje su otvorene 1960. godine. Obrazuje kadrove potreb-ne privredi Regiona - u mašinskoj, pre- hram-

benoj i tekstilnoj industriji. Za potrebe smeštaja studenata, 1964. godine izgrađena je i nova zgra-da studentskog doma sa 240 ležaja. 1986. godine Viša škola udružena je s Pedagoško- tehničkim fakultetom, kada su formirani Instituti za politeh-niku i mašinstvo i Tehnološki osek. Četiri godi-ne kasnije, Viša škola ponovo postaje samostal-na, dok na fakultetu ostaje Institut za politehniku s delom Instituta za mašinstvo.

Tehnički fakultet "Mihajlo Pupin"

U okviru Univerziteta u Novom Sadu, godine 1974. u Zrenjaninu je osnovan Pedagoško-Teh-nički fakultet, kao visokoobrazovna naučna or-ganizacija za školovanje kadrova za politehničko obrazovanje i vaspitanje. Od 1986. godine Fakul-tet nosi naziv Tehnički fakultet "Mihajlo Pupin" i, pored nastave, vrši i naučno-istraživački rad, uz

prenošenje rezultata nauke u cilju racionalizova-nja visokog školstva.

Organizovan je u dva oseka: Tehničko- pe-dagoškom i Inženjersko-tehničkom, i školuje ra-zličite profile stručnjaka: profesore informatike, diplomirane inženjere za upravljanje tehničkim sistemima, dipl. inženjere za razvoj - upravljanje kvalitetom i dipl. inženjere za upravljanje tehnič-kim sistemima u medicini.

SKUPŠTINA USVOJILA BUDŽET ZA 2007.

(nastavak teksta sa str. 1)

Planirani budžetski rashodi za ovu godinu veći su za 27 odsto ili za oko 128 milijardi dinara od prošlogodišnjih. Budžetski deficit je 13,7 milijardi dinara ili 0,6 odsto BDP, dok je u 2006. godini budžet imao suficit od 31,5 milijardi dinara.

Sredstva za realizaciju Nacionalnog investicionog plana iznosiće 44,4 milijarde dinara i skoro su četiri puta veća nego prošle godine, a za ostale kapitalne izdatke planirano je 26,3 milijarde dinara.

Rashodi za zaposlene planirani su u visini od 153 milijarde, od čega je 144,6 milijarde namenjeno za plate budžetskih korisnika, koje će u proseku biti veće za oko 22 odsto. Najveća izdvajanja iz budžeta su dotacije socijalnim fondovima i transferi lokalnim nivoima vlasti, koji ukupno iznose 203,6 milijardi dinara i za 16 odsto su veći nego prethodne godine, zatim troškovi za zaposlene, za koje je predviđeno 152,8 milijardi dinara, što je povećanje od 22 odsto.

VOJVODINA I REPUBLIČKI BUDŽET

Za Vojvođane nedostaje 11,8 milijardi u državnoj kasi

Donošenjem republičkog budžeta za ovu godinu, o kojem su narodni poslanici ovih dana raspravljali u Skupštini Srbije, a zatim ga i usvojili, ponovo se otvorilo pitanje novca za Pokrajinu Vojvodinu. Hoće li Republika ispoštovati ustavnu garanciju za APV, koja deciderano nalaže da pokrajinski budžet iznosi najmanje sedam odsto republičkog? Koliko je to novca? Šta je sve uračunato u vjvodanske prihode i na koji način će se to realno ostvariti?

Na sva ova pitanja još uvek ne postoje konačni odgovori. Dok s jedne strane, vrhu vjvodanske administracije, uključujući tu najpre pokrajinskog premijera Bojana Pajtića, širi optimizam da će republički budžet potvrditi ono što je Skupština Vojvodine još 31. marta zacrtala svojom Odlukom o budžetu APV za ovu godinu, a prema kojoj je vjvodanska kasa "teška" 52,5 milijarde dinara, sa druge strane, opozicioni poslanici LSV-a i SVM-a, koji su u Skupštini Srbije okupljeni u klub "Vjvodanski poslanici", nisu ni podržali predloženi republički budžet (protiv budžeta su bili još i poslanici SRS i SPS, a LDP nije ni prisustvovao glasanju), upravo zbog rešenja koja se odnose na Vojvodinu. Prvi tvrdi da će ustavna garancija od

"najmanje sedam odsto" i pokrajinski proračun biti ispoštovani, a drugi, na čelu s Nenadom Čankom – da je Ustav prekršen.

Pokrajinski sekretar za budžet i finansije Jovica Đukić kaže da će republički budžet potvrditi ranije projektovani vjvodanski budžet od 52,5 milijarde dinara i da rebalansa u Pokrajini u tom smislu neće biti. Podsetimo na to da je 52,5 milijarde dinara iznos koji je Vojvodina krajem marta izračunala i usvojila na osnovu određenih parametara, u trenutku dok je Republika produžavala svoje privremeno finansiranje za još tri meseca (pa se tek sada donosi budžetski zakon za ovu godinu). Pajtić je tada rekao da to predstavlja minimalni iznos koji je Vojvodini garantovan novim Ustavom, a ispod kojeg "niko u ovoj zemlji ne može ići".

Međutim, sada predloženi zakon o budžetu predviđa za Srbiju ukupne prihode od 582 milijarde i rashode od 595,5 milijardi dinara. To znači da bi Vojvodina, pozivajući se na svoju ustavnu garanciju od "najmanje sedam odsto", trebalo da računa na 40,7 milijardi dinara. Da bi se dva budžeta smatrala usklađenim, nedostaje dakle 11,8 milijardi.

Pokrajinski sekretar kaže da predlog zakona o budžetu Republike u članu 3 ipak garantuje Vojvodini sumu od 52,5 milijarde. U tom članu navodi se struktura prihoda za APV: poreski prihodi i stope po kojima se novac sliva u vjvodansku kasu, iznos republičkog transfera za plate zaposlenih u obrazovanju i kulturi na teritoriji Vojvodine, kao i ostali prihodi. Ali, isti član, dodaje on, kaže da će se budžetu APV obezbediti "preostali iznos do najmanje sedam odsto budžeta Republike, a do projektovanog odlukom o budžetu APV".

„Ovaj član obezbeđuje da APV u potpunosti ostvari svoj projektovani budžet od 52,5 milijarde dinara, donet 31. marta. Takođe, on govori o tome da smo bili u pravu što smo budžet tada doneli na vreme, u skladu sa zakonom" kaže Đukić. „U republičkom predlogu apsolutno je ispoštovan pokrajinski budžet jer je data garancija, odnosno definisana je obaveza da se kompletan iznos utvrđen odlukom o budžetu APV, namiri iz onih prihoda koji su već postojali, ali i drugim transferima iz budžeta Republike, pošto nedostaje značajan deo. Sav iznos mora biti dopunjen do 52,5 milijarde dinara. Mi u tom smislu nećemo raditi rebalans budžeta".

Na pitanje kako bi Republika mogla da dopuni nedostajući deo do 52,5 milijarde za Vojvodinu, Đukić je rekao „da za to postoje zakonski mehanizmi".

IZOSTALA DECENTRALIZACIJA - LS „IZGUBILE" 110 MILONA EVRA

Stanje lokalne samouprave u Srbiji je gore nego u bilo kojoj drugoj zemlji regiona i to stoga što posle promena 2000. godine nije bilo političke volje da se krene putem istinske decentralizacije. Politička elita do sada jednostavno nije želela se odrekne uticaja na opštine; jer bi tako morala da ispusti važan „instrument" za nameštenje stranačkih kadrova i za kontrolu tokova novca.

Ovo je glavni zaključak okruglog stola „Decentralizacija - Šansa koju treba iskoristiti", koji je 06. juna održan u Beogradu. Na tom skupu Željko Ožegović, predsednik Stalne konferencije gradova i opština i prvi čovek Novog Beograda izneo je frapantan podatak da srpske opštine godišnje gube 110 miliona evra samo zato što ne mogu da raspolazu imovinom, koja im je oduzeta

sredinom devedesetih.

„Da je bilo pet minuta političke volje, imovina je mogla biti vraćena. Na kraju će se, kada kroz godinu ili dve opštine nazad dobiju svoje, ispostaviti da im nije dato oduzeto, već samo onoliko koliko je odredila vlada" rekao je Goran Ješić, predsednik opštine Indija, dodajući da je ilustrativno to što se on kao prvi Indijac od 2000. nije susreo ni sa jednim od dosadašnjih ministara za lokalnu samoupravu.

Ješić je naglasio „da je centralna vlast sebi odredila stabilne prihode, a lokalnoj samoupravi, ali i AP

Vojvodini je prepustila neznatne i teško naplative izvore finansiranja". „Svoje prihode država preko poreske uprave naplaćuje u celosti, a pokrajinske i opštinske samo u obimu od 50 procenata" rekao je prvi čovek Indije, dodajući da je „uz administrativnu, potrebna i fiskalna decentralizacija Srbije".

Ješić je upozorio da Srbija u ovom trenutku nema ni jednu komparativnu prednost koja bi privukla investitore, pošto je „radna snaga skupa i neobrazovana, korupcija velika, cena građevinskog zemljišta visoka, a nada sve prisutna je i konstantna politička nestabilnost".

REVIZIJA NIP-a

Ministar bez portfelja zadužen za NIP Dragan Đilas smatra da je tom planu potrebna revizija, jer je bilo trošenja para i „bez rezona". On je rekao da su potrebni projekti koji će pokazati svoju isplativost, a neki i vratiti uloženo, kao i da je revizija Nacionalnog investicionog plana potrebna kako se „tim novcem ne bi kupovali mobilni telefoni ili automobili, finansiralo

krećenje opštinskih zgrada ili menjali prozori na zgradama poreskih uprava".

„Koliko sam mogao da vidim do sada, a pozabavićemo se time detaljno, bilo je projekata koji nisu, od nacionalnog značaja. Bilo je i trošenja para bez rezona. Sve investicije ćemo „pročešljati", najavio je Đilas i naglasio da će „javnost biti obavestena o svemu".

IZMENJEN ZAKON O DRŽAVNOM REVIZORU

Veća kontrola javnih finansija

Skupština Srbije usvojila je 12. 06. 2007. godine Zakon o izmenama Zakona o državnom revizorskoj instituciji. Zakon je donet u novembru 2005. godine, ali do sada nije primenjivan.

Tim izmenama stvoreni su uslovi za izbor saveta. Zakonom je utvrđeno da je savet najviši organ institucije, koji ima pet članova, a predsednik saveta je generalni državni revizor. Zakonom su zadržani visoki kriterijumi za izbor članova saveta; visoka školska sprema i

radno iskustvo od najmanje deset godina. Izbor članova saveta poveren je Odboru za finansije Narodne Skupštine Republike Srbije.

Državna revizorska institucija je najviši organ državne revizije javnih sredstava u Republici. Ona je samostalna u radu i podleže samo nadzoru Skupštine.

Kako u nadležnost Institucije spada kontrola svih javnih finansija i tokova javnih finansija, svi očekuju da budžetska i druga sredstva ubuduće više neće biti na „dobar dan – izvolite".

DECENIJA UKLJUČIVANJA ROMA

Prva evropska zajednička inicijativa za unapređivanje nepovoljnog položaja Roma, najveće manjine na kontinentu, ni dve godine nakon njenog pokretanja još uvek nije donela rezultate

Devet zemalja koje učestvuju u inicijativi „Decenija uključivanja Roma“ moraju da se pomere od implementacije sporadičnih mera ka usvajanju sveobuhvatne politike integracije Roma, složili su se učesnici međunarodnog sastanka koji je održan 12. juna u Sofiji.

Integrisana politika uključivanja Roma i efikasno korišćenje fondova EU ključni uslovi su za uspeh Inicijative.

Desetogodišnji projekat, koji ima za cilj okončanje viševjekovne izolacije i diskriminacije Roma u Bugarskoj, Hrvatskoj, Češkoj Republici, Mađarskoj, Makedoniji, Crnoj Gori, Rumuniji, Srbiji i Slovačkoj, pokrenut je na sastanku održanom u februaru 2005. godine u Sofiji. Inicijativa, čiji su sponzori Svetska banka (WB) i Institut za otvoreno društvo (OSI), fokusirana je na četiri prioritetne oblasti; obrazovanje, zaposlenost, zdravlje i stanovanje.

Napori da se unapredi situacija Roma u zemljama učesnicama doneli su pomešane rezultate u protekle dve godine, sudeći po posmatračkom izveštaju objavljenom uoči 10. sastanka ovog Međunarodnog upravnog odbora.

Kako Decade Watch ocenjuje u svojoj prvoj proceni akcija vlada u implementaciji obaveza iznesenih u zajedničkoj inicijativi, došlo je do „značajnog napretka u svim zemljama, mada u nekima više nego u drugim, a unutar tih zemalja, više na jednim nego na drugim poljima akcije“.

Sve zemlje učesnice usvojile su Akcione planove Decenije, uspostavile relevantne institucije i kancelarije za saradnju, i „iako u različitim razmerama“ inicirale aktivnosti za unapređenje situacije Roma, zaključuje se u izveštaju.

U dokumentu, koji su izradili koalicija romskih nevladinih organizacija i aktivista, takođe se ističe određeni napredak ka ostvarivanju drugog cilja inicijative, to jest da se Romima da reč u naporima zemalja usmerenim na unapređivanje uključivosti.

Međutim, „Decenija nije dostigla kritičnu tačku koja bi garantovala uspeh“, kažu eksperti, pozivajući vlade da se pomere od implementacije specifičnih projekata i sporadičnih mera ka usvajanju sveobuhvatnih programa ili integrisane politike.

Zbog nepostojanja konzistentnih i sistematskih pokazatelja i podataka o ishodu, u izveštaju se samo procenjuje akcije vlada i ne pruža uvid u njihov stvarni uticaj na Rome.

Međutim, ipak se ocenjuje učinak svake od zemalja učesnica na skali od 0 (najniža ocena) do 4 (najveća ocena), a glavni kriterijumi su odgovornost pojedinačnih vlada i napori da se sa sporadičnih mera krene ka sistematskoj politici pomognutoj budžetskim resursima.

Medu devet zemalja Mađarska je imala najbolji učinak sa ocenom 2,29, a slede je Bugarska sa 1,84 i Slovačka sa 1,82. Crna Gora je najniže rangirana sa ocenom 0,63.

Učesnici sastanka u Sofiji složili su se da EU treba više da se angažuje u naporima za unapre-

đivanje kvaliteta života Roma. Oni su se takođe saglasili oko potrebe efikasnijeg korišćenja strukturnih fondova Unije.

„EU mora da razradi politiku vezanu za Rome koja će se primenjivati u celoj Evropi“, rekao je u utorku bugarski premijer Sergej Stanišev, čija zemlja završava svoj jednogodišnji mandat predavajućeg Decenije Roma.

Njegove reči ponovio je milijarder i filantrop Džordž Soroš, predsednik OSI, koji je ukazao da EU ne može da „previđi sudbinu osam miliona Roma“. Istovremeno, rekao je on, kritično je da vlade pojačaju saradnju sa romskim građanskim društvom, kako bi program uključivanja u društvo mogao da se pomeri napred.

Medu drugim zvaničnicima koji su učestvovali na sastanku u Sofiji bili su potpredsednik Svetske banke Šigeo Katsu i komesarka EU za regionalnu politiku Danuta Ibner.

U SRBIJI SAMO STO ROMA GODIŠNJE UPIŠE FAKULTET

Najveći broj Roma u regionu gladije, njih oko 50 odsto, a siromaštvo i isključenost pogadaju decu i pre rođenja zbog uslova u kojima žive njihove porodice i majke. Predškolsko obrazovanje u regionu je nerazvijeno. U Srbiji 30 odsto dece ide u vrtiće, dok samo tri do četiri odsto romske dece pohađaju ove ustanove. Romska deca su ozbiljno ugrožena kada je u pitanju obrazovanje, jer 80 odsto njih upiše školu, a samo 13 odsto je i završi, što znači da će najveći broj njih postati nekvalfikovana radna snaga, kao što su i njihovi roditelji – istakla je direktora UNICEF za Srbiju, Hrvatsku i Crnu Goru An-Lis Svenson, predstavljajući studiju Raskinuti lanac isključenosti – Romska deca u jugoistočnoj Evropi.

Rečeno je da u jugoistočnoj Evropi živi oko 3,7 miliona Roma, od kojih je 1,7 miliona ili 46 odsto dece, koja su među najsiromašnijima i socijalno najisključenijim članovima društva. Nije im dostupna adekvatna zdravstvena i socijalna zaštita, zaključak je studije UNICEF. „Romska deca u regionu jugoistočne Evrope uglavnom idu u „romske škole“ koje su slabo opremljene i nemaju kvalifikovane nastavnike. Romska deca neretko se šalju i u škole za decu sa posebnim potrebama, uz veoma sumnjive razloge, navodi se u studiji kojom su obuhvaćene Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Makedonija, Crna Gora, Rumunija i Srbija.

Šef Sekretarijata za romsku nacionalnu strategiju Vlade Srbije Ljuan Koka je objasnio da se romska deca kada stignu do školskog uzrasta nadu na raskršnicima – mogu da upadnu u siromaštvo i socijalnu isključenost ili da uz pravu i pravovremenu podršku dobiju šansu da prevaziđu barijere. On je napomenuo da je za poslednje četiri godine samo 460 đaka romske nacionalnosti upisalo srednju školu, a 400 fakultete u Srbiji.

ROMSKA DECA NEMAJU ŠANSU

U Srbiji živi oko pola miliona Roma, a romska deca su među najsiromašnijim i socijalno najisključenijim članovima društva, rezultat je Unicefove studije „Raskinuti lanac isključenosti: Romska deca u Jugoistočnoj Evropi“.

Istraživanje o položaju romske dece bilo nam je neophodno zato što pravi podaci ne postoje. Isključenost određenih kategorija stanovništva je veliki problem, a romska deca su najviše isključena. Ona ne završavaju škole, nemaju pravo na lečenje, ne mogu da nađu ni posao i nastavlja da žive u siromaštvu. Ipak, upravo deca moraju da budu stavljena u centar rešavanja problema siromaštva, rekla je En Li Svenson, direktor kancelarije UNICEF-a za Srbiju, Hrvatsku i Crnu Goru.

Ona je dodala da je bitno da se romska deca upisuju u predškolsko pošto je to jedina prava priprema za osnovno obrazovanje.

Oko 73 odsto njih upiše osnovnu školu. Nažalost, samo deset odsto je i završi. Ovo je strašno koliko i poplave i suše i zahteva drastične mere. Romi moraju da se upišu u predškolsko kako bi mogli da se naviknu na drugu decu, ali i da se druga deca naviknu na njih. Da bi se to dogodilo, nije potrebno mnogo novca, potrebna je samo politička volja.

Ljuan Koka, šef Sekretarijata za romsku nacionalnu strategiju, dodao je da su ovakve studije važne zato što, zahvaljujući njima, romski problem postaje vidljiv.

Polovina Roma u svetu je siromašna. Podaci su tu da bismo ih vremenom menjali, ali važno je znati da postoje stereotipi i diskriminacija. Romskom detetu mora da se da šansa. Kada dođe vreme za upis u školu, između dačke klupe i ulice za dačku klupu se odluči 80 odsto romske dece. Ipak, više od 80 odsto njih na kraju završi na ulici.

Deni Iber iz Saveta Evrope najavio je i kampanju „Dosta! Prevaziđite predrasude, otkrijte Rome“.

UNAPREĐENJE POLOŽAJA ROMA

Predsednik UO Kancelarije za inkluziju Roma Srđan Šajn založio je da se proces integracije Roma definiše na republičkom nivou tako što će se u resornim ministarstvima oformiti sredstva za realizaciju konkretnih programa integracije romske populacije. Takođe je naveo značaj formiranja Saveta za integraciju Roma pri republičkoj Vladi, odnosno interministrarske komisije, koja će usklađivati sve te različite programe. Podsetio je i na amandman koji je predložio, a Republički parlament usvojio, da se za ove potrebe izdvoji oko 12 miliona dinara, kao inicijalna sredstva za konkretne programe sa kojima bi ušli u 2008. godinu. Naveo je kao uspešan i pozitivan primer Vojvodinu koja je formirala Savet i Kancelariju za inkluziju Roma, i koja može da u tom pogledu pomogne republičkim organima.

Direktor Kancelarije za inkluziju Roma Duško Jovanović napomenuo je da cilj formiranja Kancelarije nije samo da se unapređuje položaj Roma u oblasti obrazovanja, zdravstva, stanovanja i zapošljavanja, već i da se unapredi i položaj Romkinja, kako u društvu, tako i u porodici. Projekat zaveruje pažnju, kazao je Jovanović, jer se u našoj javnosti o nasilju i zlostavljanju u porodici sve više govori, a takve pojave su na neki način izražavanje u romskim porodicama.

SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE

Nakon stupanja na snagu Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine tzv. Omnibus zakon (Službeni glasnik RS br. 6/2002), Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje i kulturu je dobio veliki broj nadležnosti u obrazovanju i kulturi o kojima smo pisali u Informatoru br. 1. Naročito su naglašene nadležnosti upravnog nadzora i normativno-pravni poslovi. Te poslove obavlja Sektor za pravne poslove PSOK.

Sektorom za pravne poslove rukovodi Branimir Andrić, pomoćnik pokrajinskog sekretara za pravne poslove (021 487 4000 lok. 45 55 ili 487 4555 i 456-120). U okviru Sektora za pravne poslove postoje dve organizacione jedinice:

za upravni nadzor u oblasti obrazovanja (i kulture) i za normativno-pravne poslove.

Odeljenje za upravni nadzor

Ovo Odeljenje se sastoji iz dva pododeljenja i to za oblast obrazovanja i za oblast kulture. Odeljenje za upravni nadzor, u skladu sa važećim zakonskim propisima, vrši upravni i inspekcijski nadzor u oblasti obrazovanja i to predškolskog, osnovnog, srednjeg, višeg i univerzitetskog obrazovanja kao i u oblasti učeničkog i studentskog standarda. Ovo odeljenje ujedno vrši i upravni i inspekcijski nadzor u oblasti kulture.

Radom Odeljenja rukovodi Branka Beader, načelnik Odeljenja – viši savetnik za upravni nadzor u oblasti obrazovanja i kulture (021 487 4000 lok. 45 66 ili 487 4566).

Radnici Odeljenja su:

Mila Dobanovački, prosvetni inspektor - savetnik za visoko obrazovanje (021 487 4000 lok. 42 61 ili 487 4261),

Jelica Radaković, prosvetni inspektor - savet-

nik za visoko obrazovanje (021 487 4000 lok. 42 61 ili 487 4261),

Sonja Stojković, prosvetni inspektor - savetnik za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje (021 487 4000 lok. 48 80 ili 487 4880),

Svetlana Smiljanić, prosvetni inspektor - savetnik za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje (021 487 4000 lok. 45 59 ili 487 4559),

Dragana Kosovac, prosvetni inspektor - savetnik za visoko obrazovanje (021 487 4000 lok. 42 69 ili 487 4269),

Svetlana Popmihajlov Zeremski, prosvetni inspektor - viši stručni saradnik za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje (021 487 4000 lok. 4880 ili 487 4880),

Romana Rudić, prosvetni inspektor - savetnik za visoko obrazovanje (021 487 4000 lok. 45 59 ili 487 4559),

Aleksandar Bašić, prosvetni inspektor - savetnik za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje (021 487 4000 lok. 48 84 ili 487 4884) i

Vesna Reljin, prosvetni inspektor - savetnik za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje (021 487 4000 lok. 45 62 ili 487 4562).

Odeljenje za normativno-pravne poslove

Odeljenje za normativno-pravne poslove, pravnu pomoć i upravni postupak, pored praćenja zakonskih propisa i drugih opštih akata kojima se uređuju oblasti obrazovanja i kulture, ukazuje na nedostatke i efekte primene istih, priprema izveštaje za Skupštinu AP Vojvodine, Izvršno veće AP Vojvodine i druge državne or-

gane. Priprema izmene i dopune republičkih zakona i drugih propisa iz oblasti obrazovanja i kulture, kao i mišljenja o primeni zakona, podzakonskih akata iz ovih oblasti, na zahtev organizacija i građana. Pruža pravnu pomoć obrazovno-vaspitnim ustanovama, učeničkog i studentskog standarda, učenicima i studentima i njihovim roditeljima, kao i drugim fizičkim i pravnim licima, u vezi pitanja iz oblasti obrazovanja i kulture. Rešava po zahtevima učenika i studenata i njihovih roditelja, kao i zahtevima fizičkih i pravnih lica iz oblasti kulture.

Ovo odeljenje vrši i nostrifikaciju svedočanstava i diploma, vodi registar i izdaje rešenja za osnivanje fondova, fondacija i zadužbina na teritoriji AP Vojvodine i obavlja sve druge pravne poslove u vezi sa pitanjima obrazovanja i kulture u skladu sa zakonskim propisima.

Radom Odeljenja rukovodi Tatjana Marjanović, načelnik Odeljenja - viši savetnik za normativno-pravne poslove u oblasti obrazovanja i kulture (021 487 4000 lok. 45 74 ili 487 4574).

Radnici Odeljenja su:

Nemet Eva, stručni saradnik za normativno-pravne poslove u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja (021 487 4000 lok. 42 37 ili 487 4237),

Olivera Novaković, samostalni stručni saradnik za normativno-pravne poslove u oblasti visokog obrazovanja i učeničkog i studentskog standarda (021 487 4000 lok. 42 37 ili 487 4237),

Jelena Veselinović, viši stručni saradnik za nostrifikaciju svedočanstava i diploma (021 487 4000 lok. 42 37 ili 487 4237) i

Brankica Kovačević, viši referent - administrativni sekretar Sekretarijata (021 487 4000 lok. 45 66 ili 487 4566).

ŠKOLSKE UPRAVE

Van sedišta Ministarstva prosvete, za područja okruga, obavljaju se poslovi iz delokruga Ministarstva iz oblasti stručno-pedagoškog i upravnog nadzora, finansiranja, informatički i stručno - operativni poslovi, i to:

- stručno-pedagoški nadzor u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama;
- utvrđivanje ispunjenosti uslova za rad osnovnih i srednjih škola;
- preduzimanje upravnih mera za koje je ovlašćeno Ministarstvo,

- davanje mišljenja i predloga nadležnim sektorima radi unapređivanja nastavnih planova i programa i stručnog usavršavanja nastavnika i
- kontrola primene i obračuna kriterija i merila za raspodelu sredstava osnovnim, srednjim i višim školama, fakultetima i učeničkim i studentskim domovima, praćenje finansijskih i materijalnih pokazatelja tih ustanova čije je sedište u okrugu, kao i obrada finansijske dokumentacije po isplati zarada i drugih vidova sredstava.

ŠKOLSKA UPRAVA	OKRUG	NAČELNIK	TELEFON	FAX
Sombor Trg Cara Uroša 1	Zapadnobački Severnobački	Gradimir Marković	025/22-773; 025/37-866 025/22-950	025/26-361 025/22-481
Zrenjanin Trg Slobode 10	Srednjobanatski Severnobanatski Južnobanatski	Staniša Banjanin	023/534-192 023/566-020	023/534-192 023/566-007
Novi Sad Bulevar Mihajla Pupina 6/15	Južnobački Sremski	Vlasta Jančić	021/52-853; 021/29-223 021/29-277; 021/29-208 021/28-668	021/52-853

ODBOR ZA OBRAZOVANJE

Odbor za obrazovanje Skupštine AP Vojvodine je skupštinsko telo koje se sem obrazovanja bavi još i pitanjima kulture, nauke, sporta i omladine - to je ustvari Odbor za nauku, kulturu, omladinu i sport. Odbor razmatra predloge odluka i opštih akata i predloge programa razvoja delatnosti u oblasti obrazovanja, učeničkog i studentskog standarda, kulture, naučnog i tehnološkog razvoja i druga pitanja iz oblasti obrazovanja i vaspitanja, naučnoistraživačke delatnosti, razvoja nauke i transfera naučnih dostignuća, razvoja novih tehnologija i njihove primene, kulture, sporta, fizičke i tehničke kulture, zaštite, korišćenja i unapređivanja i upravljanja kulturnim dobrima.

Odbor razmatra predloge za utvrđivanje mreže osnovnih i srednjih

škola, biblioteka i predloge za osnivanje obrazovno-vaspitnih ustanova. Odbor razmatra pitanja obezbeđivanja uslova za obrazovanje pripadnika drugih naroda i nacionalnih manjina na njihovim jezicima.

Članovi odbora su:

prof. dr Svetlana Lukić, predsednik
prof. dr Đorđe Bašić
Slobodan Bordoški
Miloš Gagić
Maja Sedlarević
Sekretar odbora je Radmila Šišarica (021/487-4189), a e-mail:
odborobrazovanje@skupstinavojvodine.sr.gov.yu

Jadranka Beljan-Balaban
Mirko Dobrosavljević
Mirko Godomirov
mr Zoltan Sombati

NENASILNO REŠAVANJE KONFLIKATA

U Srednjoj poljoprivredno-prehrambenoj školi u Somboru 20 učenika drugog i trećeg razreda je prošlo obuku za medijaciju (posredovanje u nenasilnom rešavanju konflikata), u okviru tri seminara – 11 dana.

24. aprila 2007. bila je svečana dodela sertifikata svih koji su učestvovali u ovom projektu (Ombudsman kao medijator, u Novom Sadu, Hotel „Park“. Sertifikate je uručio dr Petar Teofilović, pokrajinski ombudsman.

Zadatak naših učenika u narednom periodu jeste da primenjuju teorijska i praktična znanja koja su stekli na obukama. Oni su već počeli sa radom – škola im je obezbedila prostoriju koju su samostalno uredili po svojim željama, ali i prema pravilima medijacije. Uređeno je dežurstvo urednika u svakoj smeni, a profesorski kadar

i ostali zaposleni daju podršku ovakvoj aktivnosti učenika, jer je značajno da mladi samostalno pokušavaju prevazići neke probleme bez prisustva odraslih (misli se na konflikte koji ne zahtevaju širu društvenu akciju). Na taj način oni se uče toleranciji, ali isto tako i nezavisnosti.

Našim medijatorima mi omogućavamo da pomognu drugim učenicima na taj način što profesor ili učenik koji ima problem dolazi u kontakt sa njima, dogovori se sastanak, a onda ide razgovor sa stranama u sukobu. Nekada se postigne dogovor. Ali recepta nema. Bitno je da kod sukobljenih strana postoji volja i želja za prevazilaženjem nesuglasica. Medijatori su tu da pomognu, a na sukobljenim stranama je da donesu odluku.

Obzirom da smo tek počeli da primenjujemo medijaciju u našoj školi, nadamo se da će se

na taj način unaprediti komunikacija na relaciji učenik-učenik, učenik-nastavnik, škola-roditelji. Smatramo da ćemo kroz ovakav vid saradnje bolje razumeti sebe i druge.

JASNA KOSANOVIĆ, pedagog škole

UČENICI „KRČE PUT” OPŠTOJ MEDIJACIJI

Izučavanje veštine medijacije, neformalnog i dobrovoljnog rešavanja konfliktnih situacija, odvija se u okviru trogodišnjeg projekta „Ombudsman kao medijator“ koji će do 2008. g. sprovesti Kancelarija pokrajinskog ombudsmana, u saradnji sa lokalnim ombudsmanima i Nansen dijalog centrom iz Beograda. Projekat finansijski podržava Ministarstvo inostranih poslova vlade Kraljevine Norveške.

Obuku su, pored srednjoškolaca iz Sombora, prošli i službenici koji se u svom radu susreću sa rešavanjem međuljudskih i međunacionalnih

konflikata (podučavane su grupe srednjoškolaca, članova lokalnih timova za borbu protiv nasilja, opštinskih Komisija za predstavke i žalbe, kao i članovi Saveta za međunacionalne odnose). Medijacija bi im u svakodnevnoj praksi omogućila da pomognu u rešavanju konflikata građana/vršnjaka na vaninstitucionalan i vrlo efikasan način. Veštinom medijacije je u prvoj godini projekta, obučeno 70 polaznika, budućih medijatora.

Medijator samo olakšava komunikaciju između stranaka u sporu, on ne nameće rešenje. Medijacija je dobrovoljan proces u kome se same stranke usaglašavaju oko rešenja, a izbor rešenja je širi, postupak jeftiniji i kraći za stranku nego da se vodi u institucionalnim okvirima.

Somborski srednjoškolci su prva generacija „vršnjačkih medijatora”. Njih je kroz nekoliko raznovrsnih seminara konkretnim merama i teoriji medijacije obučavala Irina Burka Parčetić, ombudsman opštine Sombor i Sanja Rista, saradnica u Kancelariji pokrajinskog ombudsmana za zaštitu prava deteta.

Projekat „Ombudsman kao medijator“ ima za cilj da uz pomoć medijacije podigne nivo svesti građana i građanki Vojvodine o mogućnostima ostvarivanja njihovih ljudskih prava, u toleran-

tnijem društvu. Projekat bi konkretno trebao da doprinese smanjenju broja sukoba između građana i organa lokalne samouprave. Očekujemo da će obučeni članovi opštinskih Saveta za međunacionalne odnose, Komisija za predstavke i žalbe, kao i srednjoškolci, članovi mreže „Život bez nasilja” doprineti uspešnom i brzom rešavanju sukoba.

Kako se ova metoda već decenijama u Skandinavskim zemljama i SAD-u pokazala nezamenjivom, a počinje da se primenjuje i u kancelarijama kako pokrajinskog tako i lokalnih ombudsmana, i somborski Centar za socijalni rad ima u planu da medijaciju primeni u somborskim okvirima.

Povodom završetka obuke sa somborskim srednjoškolcima, Irina Burka Parčetić je izjavila da su „učenici svojom zrelošću i aktivnim doprinosom potvrdili da je investicija u omladinu najisplativija”. Veliku podršku dalo je rukovodstvo škole i nastavni kadar.

Nadam se da će medijacija zaživeti u našim školama, a mi ćemo se truditi da ovaj projekat „oživimo“ među našim vršnjacima, i sledeću generaciju medijatora obučimo ovoj veštini – rekla je prilikom dodele diploma Andrea Kekezović, učelnica Srednje poljoprivredno-prehrambene škole.

IZABRAN UČENIČKI OMBUDSMAN

Prisustvovali kanadski ambasador i mađarski konzul

U svečanoj atmosferi, predstavnici Zajednice đачkih parlamenata srednjih škola iz Somboru izabrali su, 01. 06. ove godine, u Velikoj sali SO Sombor prvog učeničkog ombudsmana. Dalibor Grgić, učenik Srednje tehničke škole izabran je većinom glasova između četiri kandidata (osim Grgića, kandidati su bili i Nemanja Stevančev iz Srednje poljoprivredno-prehrambene škole, Jelena Dačić ispred Doma učenika srednjih škola i Kristina Praštalo iz Gimnazije „Veljko Petrović”).

„Zadaci“ učeničkog ombudsmana su raznovrsni i većim se delom svode na praćenje ostvarivanja prava učenika i ukazivanje njihovog kršenja. Učenički ombudsman ima savetodavnu ulogu – kada su u pitanju bilo donošenje, ili izmene i dopune propisa koji se odnose na zaštitu prava deteta i učenika, učenički ombudsman može nadležnim organima davati sugestije i predloge za njihovo poboljšanje, iz svoje oblasti. Među ovlašćenjima učeničkog ombudsmana je i mogućnost da „obaveštava nadležne organe i širu javnost o stanju prava deteta i učenika“ ali i da „posreduje u mirnom rešavanju sporova u vezi sa kršenjem prava deteta i učenika“.

Dalibor Grgić, prvi u nizu učeničkih ombud-

smana izabran je na mandat od godinu dana. Za zamenicu učeničkog ombudsmana, imenovana je Kristina Praštalo, učenica somborske Gimnazije. Podršku osnivanju učeničkog ombudsmana dali su; ambasador Kanade Robert Mek Dugal, konzul Mađarske Žolt Morovan, predsednik opštine Sombor dr Jovan Slavković i zamenik direktora Narodne kancelarije predsednika Srbije Branko Janković. Kanadski ambasador je izrazio lično zadovoljstvo što je prisustvovao izboru učeničkog ombudsmana u opštini Sombor, i čestitao pobjedniku, pozelevši mu sreće u obavljanju ovako značajne funkcije.

Izbor učeničkog ombudsmana podržala je Kanadska međunarodna agencija za razvoj (Canadian International Development Agency), jer je program imao za cilj unapređenje i poboljšanje položaja mladih, istakao je Njegova Ekscelencija Robert Mek Dugal. Izbor ombudsmana predstavlja rezultat višemesečnih sastanaka i dogovora koje su imali predstavnici đачkih parlamenata srednjih škola i njihovi mentori, uz posredstvo i stručnu podršku Irine Burke Parčetić, ombudsmana opštine Sombor.

Osnivanje ovakve institucije u Somboru pred-

stavlja deo projekta „Izgradnja kapaciteta medija i kancelarija lokalnih ombudsmana u cilju približavanja prava građanima” koji realizuje DTI (Democratic Transition Initiatives), Narodna kancelarija predsednika Republike i lokalni ombudsmani Srbije, uz finansijsku podršku kanadske Agencije za međunarodni razvoj.

Sombor je druga opština u Srbiji, prva posle Zrenjanina, koja je dobila instituciju đачkog ombudsmana.

KAKO DO PRAVA? Obuka za aktiviste iz Severnobačkog okruga

U okviru redovnih aktivnosti i realizacije programa obuke sindikalnih aktivista i članova, KO GSPRS „Nezavisnost“ za ŠU Sombor organizovao je seminar/obuku za članove iz Subotičkog okruga. Seminar je održan u prostorijama Otvorenog univerziteta u Subotici na Trgu Cara Jovana Nenada. U ovom objektu i inače je smešteno Regionalno povereništvo UGS „Nezavisnost“ sa kojim Koordinacioni odbor za ovaj okrug odlično saraduje. Seminaru je prisustvovalo 19 učesnika: - iz Subotice 11, iz Bačke Topole 2, po jedan iz Sente, Malog Idoša i Čantavira, a bilo je i troje, uslovno rečeno gostiju, iz Sombora. Većina učesnika (njih 13) su bili članovi povereništava iz osnovnih škola. Ostali učesnici su bili iz srednjih škola. Prema polu bilo je 13 učesnica i 6 učesnika. Velika većina učesnika obavljaju određene funkcije u sindikatu (njih 15), a ostali su samo članovi. Od ovih 15 koji su funkcioneri sindikata, najveći deo ih je iz reda funkcionera na nivou povereništava (njih 11), a obuci su prisustvovala i dva predstavnika ovog regiona koji su funkcioneri na nivou teritorijalne autonomije i na nacionalnom nivou.

nije uopšte izjasnio. Iskustva sindikalaca u posredovanju su, po njihovoj izjavi, stekli posredujući u školi (1 učesnik) i posredujući na nivou jedinice lokalne samouprave (njih troje).

Uvodničar za obe prezentacije i medijator seminarara, odnosno obuke, bio je Hadži Zdravko M. Kovač, predsednik GSPRS „Nezavisnost“. On je učesnicima seminarara pokušao približiti tehnike i taktike kolektivnog pregovaranja iz svog dugogodišnjeg iskustva kao pregovarač sa više od 10 vlada i resornih ministarstava i obući ih veštinama da i sami postanu uspešni pregovarači, prvenstveno na nivou ugovaranja sa jedinicom lokalne samouprave. Uostalom, polovina učesnika je navela kao cilj koji žele da ostvare ovom obukom da nauče veštine i tehnike kolektivnog pregovaranja (njih 9), primene kolektivnih ugovora (1) pregovorima na lokalnom nivou (1). Četvoro se izjasnilo da žele da steknu više znanja o sindikalnom radu. Jedan učesnik je naveo da mu je cilj da pomogne radnicima u prosveti, a jedan da mu je cilj da se upozna sa svojim pravima, dok jedan učesnik nije popunio anketu.

Da su učesnici seminarara ozbiljno shvatili svoje standardne, ali i svoje nove uloge, videlo se nakon pauze za ručak, kada su dve po dve grupe pregovarale o postavljenim zadacima. Sindikalci u ulozi predstavnika jedinice lokalne samouprave su se pokazali kao vrlo tvrdi pregovarači i poprilično nezainteresovani za argumente kolega sindikalaca. Međutim, obe strane su ipak vodile računa da je neophodno doći do kompromisa i njega su odloženo i postigli.

Druge dve grupe nisu uspele da završe zadatak, pošto je menadžment Doma učenika bio pretvrd, a sindikalci su uvredeni napustili pregovore.

U svakom slučaju, gotovo svi učesnici su se složili da u ovakvim životnim situacijama dolazi do potpuno drugačijih situacija nego što je to u teoriji i da je potrebno mnogo znanja i veština da bi se zaključio kolektivni ugovor kod poslodavca, a da je istovremeno ponekad i vrlo teško ostvariti na nivou JLS i ona prava koja su ugovorena Granskim kolektivnim ugovorom na nacionalnom nivou.

Neutralnom posmatraču sa strane, i autoru ankete ne može promaći činjenica da, iako su većinski učesnici na seminaru (gotovo 80%) funkcioneri sindikata, znanja koja poseduju su nedovoljna da bi uspešno predstavljali svoje članstvo, što je vidljivo iz elementarnih pitanja koja se odnose na obavljanje funkcije u samom sindikatu, ili iz diskusija koje su vođene u okviru vežbi i simulacija kolektivnog pregovaranja. Svi su se, međutim, složili da su ovakvi oblici obrazovanja neopodno i da ih treba biti više.

Učesnike seminarara pozdravio je i gospodin Mark Čaba, regionalni poverenik UGS „Nezavisnost“, koji je članovima KO podelio par korisnih saveta i pružio uveravanje da će im povereništvo uvek biti „pri ruci“ i da prostor povereništva mogu koristiti za svoje redovne sindikalne aktivnosti, a predstavnici KO ŠU Sombor su se složili da delom pomognu u opremanju kancelarije Regionalnog povereništva.

Što se tiče „vernosti“ sindikatu, velika većina (njih 16) je navela da su u sindikatu više od 5 godina. Očigledno da pitanje pripadnosti nije bilo dovoljno jasno učesnicima, pa su na pitanje: - koliko su dugo u sindikatu, dali odgovor koji se tiče ukupnog sindikalnog staža, a ne samo članstvo u Sindikatu „Nezavisnost“. Bilo kako bilo, samo jedan učesnik je potpuno nov član (manje od 1 godinu), a dvoje se izjasnilo da su članovi manje od 3 godine.

Tema seminarara je bila Zakon o radu i kolektivni ugovori, kao i Strategije i tehnike kolektivnog pregovaranja. Nakon pauze za ručak i rada u malim grupama, učesnici seminarara su se našli u pomalo neuobičajenoj ulozi, da kao predstavnici lokalne samouprave ili menadžmenta u ustanovi za smeštaj učenika i studenata pregovaraju sa kolegama iz sindikata o ostvarivanju prava iz kolektivnog ugovora (jubilarne nagrade, novogodišnji paketići...) i zaključivanju Kolektivnog ugovora kod poslodavca.

Teme seminarara su dobro pogođene, jer se i svega šest učesnika izjasnilo da je sudelovalo u bilo kakvim pregovorima, a čak trinaestoro da nema nikakva iskustva u pregovaranju. Od ove manjine koja se izjasnila da poseduje iskustva u pregovaranju, polovina (njih troje) se izjasnila da je pregovaralo na nivou škole, a druga polovina da je pregovarala na lokalnom nivou sa predstavnicima opštine. Učesnici seminarara su se podelili i po pitanju učešća u štrajku, tako da ih je devetoro odgovorilo da je sudelovalo u štrajku, a desetoro da nije. Iskustva u ovom obliku sindikalnih aktivnosti su stekli, uglavnom protestujući na nivou škole (dvoje) odnosno lokalne samouprave (četvoro).

Velika većina (njih 14), na pitanje da li su sudelovali u posredovanju u radnom sporu odgovorila je odrično, četvoro učesnika se izjasnilo da ima određena iskustva u posredovanju u sporu iz oblasti rada i radnih odnosa, a jedan učesnik se

TEŠKO DO VEĆIH KOEFICIJENATA!

Seminar za predstavnike PU iz Vojvodine

Na inicijativu poverenika iz predškolskih ustanova sa teritorije AP Vojvodine, u Novom Sadu je 14.06. održan seminar (obuka) o kolektivnim pregovaranju i načinima zaključivanja kolektivnih ugovora kod poslodavaca. Ova kategorija zaposlenih u obrazovanju je poprilično nezadovoljna, prvenstveno materijalnim položajem zaposlenih, koji se za veći broj njih pogoršao, odnosno ostao na nivou pre aprilskog povećanja, koje su ostvarili drugi zaposleni u obrazovanju. Činjenica je da se koeficijenti za zaposlene u predškolskim ustanovama utvrđuju Kolektivnim ugovorom kod poslodavca i da su limitirani do iznosa koeficijenata zaposlenih u osnovnom obrazovanju. Reprezentativni sindikati na nacionalnom nivou su Protokolom utvrdili koeficijente za zaposlene u školama, koje je Vlada Republike Srbije osnažila svojom Uredbom. U isto vreme, jls nisu, u pravilu, bile zainteresovane da koriguju koeficijente zaposlenim u predškolskim ustanovama, a sami sindikati nisu se potrudili da pokrenu postupak zaključivanja kolektivnog ugovora sa poslodavcima. Na taj način su i sami krivi za to stanje.

Seminar je održan u prostorijama Regionalnog povereništva UGS „Nezavisnost“ Novi Sad, u Železničkoj ulici 28, a prisustvovalo mu je 15 predstavnika/ca iz predškolskih ustanova u Novom Sadu, Pančevu, Somboru i Zrenjaninu. Iz nepoznatih razloga nisu prisustvovali predstavnici domova iz Iriga, Subotice, Novog Kneževca i Indije, iako su bili pozvani. Seminaru je prisustvovala i Ranko Hrnjaz, predsednik NS-PRV „Nezavisnost“, koji je predložio da se nakon pauze za ručak održi i konstitutivna sednica Koordinacionog odbora zaposlenih u predškolskim ustanovama sa teritorije APV, radi ostvarivanja specifičnih interesa ovog obrazovnog sektora.

Svi učesnici seminara su bili iz sektora predškolskih ustanova, izuzev g-dina Hrnjaza, koji je zaposlen u srednjoj školi. Dominirale su pripadnice lepšeg pola – njih 12. Velika većina (njih 13) obavljaju određene funkcije u sindikatu i povereništvima, a svega ih se dvoje izjasnilo da trenutno nemaju neku posebnu funkciju, već su samo članovi sindikata. Međutim, većina ih je sa nivoa povereništva (njih 10), a troje ima određene funkcije na nivou teritorijalne autonomije i nacionalnom nivou. Što se tiče sindikalnog staža, otprilike je polovina bila novo članstvo (njih 7), a ostatak (njih 8) se izjasnio da su članovi sindikata 5 i više godina. I na ovom seminaru, kao uostalom i u većini seminara, uočava se pojava da, iako članovi nemaju sindikalnog iskustva, većina ih je, i pored toga birana na određene funkcije u povereništvu i sindikatu, što je u suprotnosti sa uobičajnom praksom u sindikatima u svetu, gde se podrazumeva određeni „pripremljeni period“ da bi član uopšte došao u situaciju da bude biran na bilo koju, pa čak i onu najnižu funkciju.

Sindikalno iskustvo učesnika seminara u pregovorima govori da ih polovina nema nikakvo iskustvo u pregovorima, a da od sedmero koji su se izjasnili da su sudelovali u pregovorima, to iskustvo su stekli pregovorima u ustanovi, a samo dvoje u pregovorima sa JLS. Iz toga bi se

moglo zaključiti i da su, u smislu kolektivnog ugovaranja, poprilično neiskusni. Na pitanja o učešću u drugim sindikalnim aktivnostima, poput organizovanja i učešća u štrajku i posredovanja u radnim sporovima, svega se troje, odnosno dvoje učesnika izjasnilo da je učestvovalo u štrajku, odnosno u posredovanju u sporovima iz oblasti radnih odnosa.

Seminar je realizovan na način da je predsednik GSPRS „Nezavisnost“ Hadži Zdravko M. Kovač prezentovao dve povezane prezentacije – prvu o Zakonu o radu i kolektivnim ugovorima sa posebnim osvrtom na zaključivanje kolektivnih ugovora kod poslodavca i drugu o strategijama i tehnikama kolektivnog pregovaranja, sa posebnim osvrtom na veštine pregovaranja, formiranje Pregovaračkog odbora, aktivnosti i akcije, izradu predloga, utvrđivanje prioriteta i, naravno, tehnike za postizanje sporazuma. Posebna pažnja je posvećena i načinima prevazilaženja „čorsokaka“ ali i arbitraži, ukoliko pregovori zapadnu u krizu, a nema dobre volje da se spor kolektivno prevaziđe.

Što se tiče konkretnog cilja koji su učesnici želeli da ostvare obukom, ova grupa je bila poprilično difuzna i nije se formiralo većinsko mišljenje. Najveći broj, ali svega po tri, dobili su ciljevi; povećanje zarada i uslova rada i formiranje Odbora predškolskih ustanova. Dva učesnika su navela da žele steći veštine iz kolektivnog pregovaranja, a isto toliko (2 učesnika) sa bila bez odgovora na ovo pitanje. Po jedan učesnik se izjasnio da mu je cilj da se; upozna sa Zakonom o predškolskom obrazovanju i vaspitanju, da želi da zna kako da ostvari prava iz Kolektivnog ugovora, da se informiše o domenu delovanja glavnog poverenika i jedan je naveo da želi da stekne opšta znanja o sindikatu.

Učesnicima su podeljene prezentacije i Predlog Zakona o predškolskom obrazovanju i vaspitanju koji se trenutno nalazi u skupštinskoj proceduri i koji je na čekanju u Narodnoj Skupštini Republike Srbije još od 18. maja 2006. godine.

Nakon pauze za ručak i osveženje, učesnici seminara su održali konstitutivnu sednicu Koordinacionog odbora zaposlenih u predškolskim ustanovama u APV. Utvrđeno je da broj i struktura članova KO odgovara broju članova po školskim upravama i to da Odbor čine po dva predstavnika iz predškolskih ustanova Školske uprave Zrenjanin i Novi Sad i jedan iz ŠU Sombor. Ove članove izabrali su RKO školskih uprava, a svojom odlukom će ih verifikovati IO NSPRV „Nezavisnost“. Na prvoj narednoj sednici, članovi KO iz sastava zaposlenih u predškolskim ustanovama u Vojvodini, izabraće svog predsednika. Koordinacioni odbor čine Ljiljana Vojnov, PU „Dečja Radosť“ Pančevo i Radovan Radišić, PU „Boško Buha“ Zrenjanin (ŠU Zrenjanin), Vesna Krstić, PU „Vera Gučunja“ Sombor (ŠU Sombor) i Milan Lalić, PU „Radosno Detinjstvo“ iz Novog Sada (ŠU Novi Sad). Na upražnjeno peto mesto, svoga predstavnika će delegirati ŠU Novi Sad.

Novoformiranom odboru želimo da uspešno obavi nameñenu mu ulogu, a u tome će svakako imati podršku rukovodstva i organa i GSPRS „Nezavisnost“ i NSPRV „Nezavisnost“.

ZAJEDNIČKA SEDNICA SAVETA I SENATA UNS

(Nastavak teksta sa 1. strane)

Kada je konstituisan sadašnji sastav Izvršnog veća Vojvodine, Univerzitet u Novom Sadu je definisan kao strateška institucija, rekao je mr Bojan Pajtić, čestitajući značajan jubilej koji ova obrazovna institucija obeležava. Prema njegovim rečima, nije bilo moguće ostvariti veliki broj aktivnosti i značajnih naučnoobrazovnih programa i projekata Univerziteta bez pomoći Izvršnog veća Vojvodine. To pokazuju i podaci o izdavanju iz budžeta Pokrajine ovoj instituciji. Pajtić je izneo uporedne podatke od 2005. godine, kada je iz budžeta Pokrajine izdvojeno 2,02 posto, što je bilo dva i po puta više nego 2004. godine. Narodne, 2006. godine, taj iznos je uvećan na 6,04 posto (evropski standard je 3 posto) da bi 2007.

godine iznosio milijardu i 370 miliona dinara, što je 3,6 puta više nego u 2006. godini. Nije moguće zamisliti razvoj društva bez razvoja nauke i moderne tehnologije, odnosno učešća Novosadskog univerziteta, rekao je mr Bojan Pajtić, ukazujući da je ukupna cifra izdvojena za Univerzitet iz budžeta APV, za 2007. godinu, veća od 308 miliona dinara.

Predsednik Vojvođanske vlade mr Bojan Pajtić naveo je brojne strateške aktivnosti Izvršnog veća Vojvodine u koje je uključen i Novosadski univerzitet, kao što su: projekti međuregionalne saradnje, projekti van javnog poziva, podrška međunarodnim projektima UNS (aplikacija 26 predloga naučnoistraživačkih projekata UNS

prema fondovima Evropske unije u ukupnom iznosu od milion i trista hiljada dinara), naučno stručni skupovi i usavršavanje istraživača u inostranstvu, strategija tehnološkog razvoja i strategija energetike APV, program privrednog razvoja i Fond za kapitalna ulaganja APV, te angažovanje mladih istraživača kroz «Program 400 mladih istraživača za put ka evropskoj integraciji». Obezbeđeno je preko 10.000 novih radnih mesta u Vojvodini zahvaljujući nauci i tehnološkom razvoju.

O aktivnostima Saveta i Senata Univerziteta govorile su prof. dr Svetlana Lukić, predsednik Saveta i rektorka Univerziteta u Novom Sadu prof dr Radmila Marinković Nedučin.

NASILJE MEĐU DECOM U PORASTU

(Nastavak teksta sa 1. strane)

U prezentacijama i diskusijama naglašena su zapažanja o vršnjačkom nasilju, registrovana u institucijama.

Vršnjačko nasilje je sve očigledniji društveni problem za čiju se pojavu još uvek najodgovornijim smatraju porodica i vaspitno-obrazovne ustanove koje se u svom radu pozivaju na zastarele, nerazrađene, a ponekad i stvarnoj situaciji neprilagodene zakonske okvire. Iako vaspitno-obrazovne i druge institucije, ustanove i organizacije sprovede brojne projekte i programe, u našoj zemlji ne postoji koordinacija nadležnih institucija i službi koje bi sistematski radile na prevenciji nasilja među decom. Pristup nasilju je prvenstveno simptomatski, a ne preventivni: čeka se da se nasilje ispolji, obično u drastičnijoj razmeri, da bi se tek onda nešto preduzelo. Nasilje na svim nivoima i u svim oblicima je postalo životna realnost u našoj zemlji, a uzroci nasilja među decom su najčešće loša socijalna i/ili porodična situacija iz koje deca dolaze.

Vršnjačko nasilje se ispoljava u svim poznatim vidovima: od verbalnog do, zasada još uvek retkog, teškog fizičkog nasilja, uključujući i ubistva vršnjaka. Statistički podaci iz raznih istraživanja međunarodnih i domaćih organizacija i institucija ukazuju da je vršnjačko nasilje u našoj zemlji u porastu, a podjednako ga čine i njegove žrtve bivaju deca oba pola, a i nasilničko ponašanje devojčica je u porastu.

Pored dr Petra Teofilovića, pokrajinskog ombudsmana i Marije Kordić, zamenice pokrajinskog ombudsmana za zaštitu prava deteta, na sastanku su učestvovali i ombudsmani iz Slovenije, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore i Republike Srpske. O iskustvima iz prakse govorili su predstavnici predškolske ustanove „Radosno detinjstvo“ iz Novog Sada, osnovne škole iz Vršca koja realizuje UNI-CEF-ov projekat „Škola bez nasilja“, škole za decu ometenu u razvoju iz Zrenjanina, Centra za socijalni rad iz Pančeva, Savetovaništa za mlade pri Domu zdravlja Novi Sad i Odeljenja za suzbijanje maloletničke delinkvencije MUP-a u Novom Sadu.

Današnjim tematskim sastankom, završen je prvi ciklus trogodišnjeg projekta „Mreža ombudsmana za decu jugoistočne Evrope“. Drugi ciklus počće na godišnjoj konferenciji u jesen 2007. u organizaciji Pokrajinskog ombudsmana, a domaćin i organizator aktivnosti mreže tokom druge godine projekta biće kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Realizaciju projekta „Mreža ombudsmana za decu jugoistočne Evrope“ omogućila je međunarodna organizacija „Spasimo decu“ (Save the Children) iz Norveške.

OBELEŽEN 12. JUN - SVETSKI DAN BORBE PROTIV DEČJEG RADA

(Nastavak teksta sa 1. strane)

Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova ukazuje na činjenicu da u našoj zemlji nema pouzdanih podataka o rasprostranjenosti najtežih oblika zloupotrebe dečjeg rada, niti se zna tačan broj zaposlenih maloletnika. Međutim, prema Anketi o radnoj snazi koju je u oktobru 2006. godine sproveo Republički zavod za statistiku, u Srbiji su zaposlene 37.072 osobe uzrasta 15-19 godina, među kojima je 26.584 momaka i 10.488 devojaka. U ovoj Anketi koja lica prati prema aktivnosti, a ne prema formalnom statusu, kao zaposleni se smatraju svi oni koji su u posmatranoj sedmici najmanje jedan sat obavljali neki plaćeni posao (u novcu ili u naturi), kao i oni koji su imali zaposlenje, ali su bili odsutni sa posla. U isto vreme, na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje se nalazi oko 2.600 nezaposlenih lica starosti od 15 do 18 godina. Prema nivou obrazovanja oni su uglavnom nekvalifikovani i polukvalifikovani radnici, ali ima i kvalifikovanih radnika sa završenom trogodišnjom srednjom školom.

Bivše Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike je početkom prošle godine najavilo da će se u nacrt izmena propisa u oblasti zapošljavanja uneti i obaveza praćenja i vođenja posebne evidencije o zapošljavanju mladih, ali se još uvek ne zna da li će i kada ove izmene zaživeti. Iz tog razloga Sekretarijat apeluje na sve relevantne institucije, organe i organizacije da u okviru svojih nadležnosti preduzmu odgovarajuće mere kako bi se sprečio rad koji po svojoj prirodi ili okolnostima u kojima se obavlja, ugrožava zdravlje, bezbednost ili moral dece, odnosno suzbilo radno angažovanje koje ide na štetu školovanja, profesionalne obuke ili sposobnosti dece da prate određenu nastavu.

Međunarodna organizacija rada (ILO) je u skladu sa Deklaracijom o osnovnim principima i pravima na radu i Međunarodnim programom za eliminaciju dečjeg rada (IPEC), 2006. godine pripremila II globalni izveštaj o dečjem radu pod nazivom „Kraj dečjeg rada je dostižan“, prema kome se od 2002. godine ukupan broj radno angažovane dece smanjio za 28 miliona. Međutim, u svetu još uvek radi oko 218 miliona dece uzrasta od 5 do 17 godina, od kojih 126 miliona obavlja opasne poslove.

Uz rudarstvo i građevinarstvo, poljoprivreda spada u tri po decu najopasnija privredna sektora. Širom sveta skoro 70% radno angažovane dece nalazimo upravo u poljoprivredi, gde ona neretko obavljaju opasne poslove ili rade pod prisilom. Iz tog razloga su na sastanku održanom u septembru 2006. godine predstavnici ILO, FAO i drugih međunarodnih poljoprivrednih organizacija razmotri-

li načine za koordinaciju napora za smanjenje dečjeg rada u poljoprivredi, a Svetski dan borbe protiv dečjeg rada, ove godine je posvećen deci koja rade u oblasti poljoprivrede.

Zašto je prema Međunarodnoj organizaciji rada – (ILO) rad u poljoprivredi opasan za decu:

- poljoprivredne mašine i motorna vozila nisu napravljena da bi njima rukovala deca i za njihovu upotrebu je potrebna obuka. To su najčešći izvori nezgoda;

- deca su osetljivija na bolesti i povrede koje prouzrokuje izloženost vrućini nego odrasli;

- alati za sečenje napravljeni za odrasle posebno su opasni za decu;

- deca su u većoj meri nego odrasli osetljiva na umor, što dodatno povećava rizik od nezgoda;

- za nerazvijeni dečji fiziološki sistem izloženost pesticidima, đubrivu, plevi, hemikalijama i izduvnim gasovima predstavlja veću opasnost nego za odrasle;

- podizanje tereta, neprirodno držanje tela (klečanje, istežanje, pognuti položaj) i rad koji se stalno ponavlja, mogu oštetiti kičmu i ekstremitete u rastu;

- deca su izložena povredama, bolestima, čak i smrti od bioloških opasnosti u vezi sa domaćim i divljim životinjama, reptilima, insektima i pojedinih biljkama;

- loši higijenski i uslovi stanovanja u migrantnim radnim kampovima u mnogim krajevima sveta predstavljaju dodatni zdravstveni rizik za decu.

ZARADE U MAJU

U Republici rast u Pokrajini pad

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u maju 2007. godine, iznosila je 37668 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u aprilu 2007. godine, nominalno je veća za 1,48%, a realno je manja za 0,12%. U isto vreme prosečna zarada isplaćena u AP Vojvodini bila je 37921 dinar ili 0,56% manje nego u aprilu.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u maju 2007. godine, iznosila je 26981 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u aprilu 2007. godine, nominalno je veća za 1,31%, a realno je manja za 0,29%. U Vojvodini je ta zarada iznosila 27122 dinara ili 0,75% manje nego u prethodnom mesecu.

Prosečne zarade po zaposlenom - maj 2007.

	Prosečna zarada		Indeksi nominalnih zarada V 2007		Proseč. zarada bez poreza i doprinosa		Indeksi nominalnih zarada bez poreza i doprinosa V 2007	
	V 2007	I - V 2007	V 2007/IV 2007	I-V 2007/I-V 2006	V 2007	I - V 2007	V 2007/IV 2007	I-V 2007/I-V 2006
Rep Srbija	37668	35978	101,48	123,69	26981	25780	101,31	129,67
Centr. Srbija	37575	35964	102,27	124,65	26928	25777	102,09	130,64
Vojvodina	37921	36016	99,44	121,13	27122	25788	99,25	127,1
Grad Beograd	47216	45283	103,1	122,57	33759	32412	103	128,15
Severnobački	36212	33729	106,74	118,62	26062	24301	106,54	125,54
Sred banatski	34268	33265	96,87	118,63	24536	23825	96,6	124,57
Sev banatski	36160	33173	105,58	121,17	25864	23782	105,5	127,18
Juž banatski	38180	36638	98,65	121,1	27168	26191	98,01	126,81
Zapadnobački	34476	32964	96,57	119,96	24638	23619	96,27	125,87
Južnobački	41673	39434	98	121,93	29792	28200	97,91	127,69
Sremski	34519	33436	100,11	122,69	24761	23933	100,35	129,01

PERIOD MAJ 2006. - MAJ 2007.

U Vojvodini sporiji rast zarada

• Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u maju 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u maju 2006. godine, nominalno je veća za 24,30%, a realno je veća za 20,56%. U istom periodu u APV neto zarade su nominalno rasle za 21,08%, a realno za 18,13%.

• Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici, isplaćena u maju 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u maju 2006. godine, nominalno je veća za 30,26%,

a realno je veća za 26,34%. U Vovodini su u istom periodu ove zarade rasle nominalno 26,85%, a realno za 23,76%.

Period januar-maj 2006. – januar-maj 2007.

• Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar – maj 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - maj 2006.

godine, nominalno je veća za 23,69%, a realno je veća za 18,70%. U APV neto zarade su nominalno rasle za 21,13%, a realno za 16,50%.

• Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar – maj 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - maj 2006. godine, nominalno je veća za 29,67%, a realno je veća za 24,44%. U Vovodini su u istom periodu ove zarade rasle nominalno 27,10%, a realno za 22,33%.

Prosečne zarade po zaposlenom - maj 2007.

	Proseč. zarada bez poreza i doprinosa		Indeksi nom. zarada bez poreza i doprinosa	
	V 2007.	I - V 2007.	V 2007/IV 2007.	I-V 2006.
Bačka Topola	20835	20137	91,07	120,23
Mali Idoš	21835	19180	105,42	132,28
Subotica	27594	25571	110,38	126,44
Žitište	18210	18078	86,72	132,06
Zrenjanin	26412	25592	96,5	127,44
Nova Crnja	22139	20741	99,98	109,72
Novi Bečej	20799	19971	99,95	111,38
Sečanj	21029	20051	108,95	116,41
Ada	21915	20570	102,81	127,55
Kanjža	30689	27742	106,54	131,06
Kikinda	24644	23076	104,45	124,74
Novi Kneževac	25865	22147	109,74	129,22
Senta	30257	26502	112,67	132,46
Čoka	18895	20137	82,17	118,56
Alibunar	17118	17356	94,83	182,48
Bela Crkva	20778	18695	109,72	129,95
Vršac	30765	28450	101,79	118,25
Kovačica	19870	19181	125,23	126,39
Kovin	23257	20146	101,51	137,51
Opovo	21645	20551	107,08	137,62
Pančevo	29734	29422	94,47	126,1
Plandište	14723	14235	108,8	128,25

Prosečne zarade po zaposlenom - maj 2007.

	Proseč. zarada bez poreza i doprinosa		Indeksi nom. zarada bez poreza i doprinosa	
	V 2007.	I - V 2007.	V 2007/IV 2007.	I-V 2006.
Apatin	34029	31643	104,46	122,02
Kula	19678	20767	83,9	126,27
Odzaci	18829	18665	98,47	139,35
Sombor	25403	23760	97,15	124,34
Bač	18952	18089	91,65	116,79
Bač. Palanka	26994	25078	96,85	127,71
Bač. Petrovac	18185	18031	97,06	113,39
Beočin	32093	40269	61,89	138,57
Bečej	20093	20425	90,15	113,37
Vrbas	23919	22933	99,67	112,26
Žabalj	22958	21080	105,53	146,34
N. Sad grad	32919	30750	99,25	129,23
Srbobran	17658	16828	105,47	150,48
Sr. Karlovci	26225	25975	97,87	121,36
Temerin	23004	23328	103,92	121,87
Titel	23970	20935	116,92	130,48
Indija	26018	25546	98,14	130,9
Irig	20198	19424	96,78	131,58
Pećinci	23380	26113	88,94	144,7
Ruma	24502	23816	102,58	127,47
Sr. Mitrovica	24272	22848	101,86	127,94
Stara Pazova	27652	26867	102,58	132,83
Šid	24540	23070	99,36	122,66

CENE U JUNU 2007.

Cene na malo roba i usluga u Republici Srbiji u junu 2007. godine u proseku su više za 0,6% u odnosu na prethodni mesec (cene roba više su za 0,8%, a cene usluga za 0,2%). U odnosu na decembar 2006. godine cene na malo povećane su za 4,2%. U Vojvodini su cene na malo roba i usluga u proseku više za 0,7% (cene roba više su

za 0,7%, a cene usluga za 0,8%) u odnosu na maj o.g., a u odnosu na decembar 2006. cene na malo su povećane za 4,5%.

Troškovi života u Republici Srbiji u junu 2007. godine u odnosu na prethodni mesec u proseku su viši za 0,4%. U odnosu na decembar 2006. godine troškovi života povećani su za 3,4%. U

AP Vojvodini u junu zabeležen je rast troškova života od 0,8% u odnosu na prethodni mesec, a 3,7% u odnosu na decembar prošle godine.

Razlika između indeksa cena na malo i indeksa troškova života je posledica različitog uticaja rasta cena pojedinih artikala na formiranje ovih indeksa.

DA LI DIREKTOR IMA PRAVO DA SE MEŠA U RAD ŠKOLSKOG ODBORA?

PITANJE: Da li direktor osnovne škole ima pravo da se meša u rad školskog odbora i da utiče na donošenje odluke školskog odbora, da potpisuje odluke školskog odbora umesto predsednika, kao i koja je sankcija za takvo ponašanje?

ODGOVOR: Odredbom člana 61. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) propisano je da direktor za svoj rad odgovara organu upravljanja i ministru.

Odredbom člana 61. stav 3. tačka 7) istog Zakona propisano je da se direktor stara o blagovremenom obaveštavanju zaposlenih, stručnih organa i organa upravljanja o svim pitanjima od interesa za rad ustanove i ovih organa.

Odredbom člana 62. stav 2. tačka 6) istog Zakona propisano je da organ upravljanja može da razreši direktora dužnosti pre isteka mandata ako direktor predlaganjem nezakonitih odluka, nepotpunim, neblagovremenim i netačnim obaveštavanjem ili sazivanjem sednica suprotno poslovniku ometa rad organa upravljanja i zaposlenih.

Saglasno navedenom, a imajući u vidu činjenicu da su nadležnost i odgovornost direktora ustanove propisani članom 61. Zakona, direktor škole nema pravo da se meša u rad školskog odbora umesto predsednika školskog odbora. Ukoliko direktor prekorači svoja ovlašćenja, organ upravljanja može da ga razreši pre isteka mandata, saglasno članu 62. stav 2. tačka 6) Zakona.

PITANJE: Kakav status ima zaposleni koji je ostvario radni staž van ustanove i da li ovo lice ima obavezu da se uvodi u posao i osposobljava kao pripravnik?

ODGOVOR: Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), članom 112. stav 2. tačka 2) propisano je da bez licence poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da obavlja lice koje ispunjava uslove za nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika, sa radnim stažom stečenim van ustanove, pod uslovima i na način utvrđenim za pripravnike.

Pravilnikom o dozvoli za rad nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika („Službeni glasnik RS“, broj 22/05) članom 3. propisano je da obavezu uvođenja u posao i polaganje ispita za licencu ima pripravnik i nastavnik, vaspitač i stručni saradnik koji ispunjava uslove za nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, a nije savladao program uvođenja u posao i nema licencu. Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik sa ostvarenim radnim stažom van ustanove, prema odredbi člana 3. stav 2. istog pravilnika, nema svojstvo pripravnika, ali se uvodi u posao i polaže ispit za licencu kao i pripravnik.

Saglasno navedenom, lice koje je ostvarilo radni staž van ustanove, a koje ispunjava uslove za nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika može da obavlja poslove nastavnika bez licence najduže dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa u ustanovi.

Ovo lice ima obavezu da se, prema navedenim odredbama Zakona i Pravilnika uvodi u posao i polaže ispit za licencu kao i pripravnik.

PITANJE: Da li pedagog koji je primljen do povratka zaposlene sa porodijskog odsustva ima pravo da polaže stručni ispit ako ne navrší godinu dana radnog staža?

ODGOVOR: Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), članom 112. stav 2. tačka 3) propisano je da bez licence poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da obavlja lice koje je zasnovalo radni odnos na određeno vreme.

Prema odredbama stava 3. istog Zakona, ovo lice može da obavlja poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika do prestanka radnog odnosa na određeno vreme.

Saglasno navedenom pedagog koji je zasnovao radni odnos na određeno vreme nema obavezu polaganja stručnog ispita (stručni ispit za nastavnike, vaspitače i stručne saradnike polagao se do 25. juna 2005. godine), kao ni ispita za licencu, jer je zasnovao radni odnos na određeno vreme radi zamenе odsutnog zaposlenog, u skladu sa odredbom člana 112. Zakona.

Takođe, prema odredbama člana 8. Pravilnika o dozvoli za rad nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika („Službeni glasnik RS“, broj 22/05) uslov za proveru savladanosti programa uvođenja u posao nastavnika, između ostalog, jeste i godinu dana rada u ustanovi.

PITANJE: Kada sekretar škole stiče uslov za polaganje stručnog ispita za sekretara škole, ako je u stalnom radnom odnosu od novembra meseca 2006. godine, a prethodno je bio u radnom odnosu na dva meseca bez konkursa?

ODGOVOR: Odredbom člana 67. stav 1. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) propisano je da upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove u ustanovi obavlja sekretar.

Stavom 2. istog člana Zakona propisano je da poslove sekretara može da obavlja diplomirani pravnik sa položenim stručnim ispitom za sekretara, a stavom 3. propisano je da je ovo lice dužno da u roku od dva dana od dana zasnivanja radnog odnosa položi stručni ispit za sekretara.

Stavom 4. istog člana Zakona propisano je da licu koje ne položi stručni ispit u roku od dve godine prestaje radni odnos.

Na osnovu iznetog, sekretar škole koji je zasnovao stalni radni odnos novembra meseca 2006. godine ima obavezu da, najdalje do novembra meseca 2008. godine položi stručni ispit za sekretara, što znači da se vreme provedeno u radnom odnosu bez raspisanog konkursa ne računa kao vreme zasnivanja radnog odnosa.

PITANJE: Da li direktor osnovne škole može u okviru svog radnog vremena da drži časove i da mu se isti računaju i isplaćuju kao prekovremeni rad?

ODGOVOR: Odredbom člana 61. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) propisane su nadležnosti i odgovornost direktora ustanove kao lica koje je odgovorno za zakonitost rada i za uspešno obavljanje delatnosti ustanove.

Direktor škole, kao rukovodeći organ, između ostalog, planira i organizuje ostvarivanje programa obrazovanja i vaspitanja i u skladu s tim ostvaruje pedagoško-instruktivni uvid i nadzor i preuzima mere za unapređivanje i usavršavanje rada nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika.

Direktor takođe saziva i rukovodi sednicama nastavničkog veća, bez prava odlučivanja. Prema tome, direktor ne obavlja poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika kao i druge oblike obrazovno-vaspitanog rada koji su propisani čl. 108. i 109. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.

Saglasno navedenom, direktor škole ne spada u nastavno osoblje, te s toga ne može u okviru svog radnog vremena da ostvaruje nastavu i druge oblike obrazovno-vaspitanog rada, niti takav rad može da se računa i isplaćuje kao prekovremeni rad.

PITANJE: Da li se direktoru osnovne škole sa šestim stepenom stručne spreme (nastavnik razredne nastave) i završenim menadžmentom na Megatrend univerzitetu, za obračun i isplatu plate primenjuje koeficijent za šesti ili sedmi stepen stručne spreme?

ODGOVOR: Članom 58. st. 4 i 6. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon, 101/05 – dr. zakon), propisani su uslovi za direktora škole.

Za direktora škole može da bude izabrano lice koje ima licencu za nastavnika, pedagoga ili psihologa, a koje u pogledu stečene vrste školske spreme ispunjava uslove za nastavnika, odnosno pedagoga ili psihologa u osnovnoj školi propisane Pravilnikom o vrsti stručne spreme nastavnika i stručnih saradnika u osnovnoj školi („Službeni glasnik RS – Prosvetni glasnik“, br. 96, 3/99, 10/02, 4/03, 20/04, 5/05 i 2/07) i Pravilnikom o vrsti stručne spreme nastavnika koji izvode obrazovno-vaspitanje iz izbornih predmeta u osnovnoj školi („Službeni glasnik RS – Prosvetni glasnik“, br. 27/87, 1/89, 4/03, 10/04, 3/05 i 9/05).

Saglasno navedenom, lice sa završenim menadžmentom na Megatrend univerzitetu, ne ispunjava uslov u pogledu vrste stručne spreme za nastavnika, odnosno pedagoga ili psihologa u osnovnoj školi u skladu sa Pravilnikom o vrsti stručne spreme nastavnika i stručnih saradnika u osnovnoj školi i Pravilnikom o vrsti stručne spreme nastavnika koji izvode obrazovno-vaspitanje iz izbornih predmeta u osnovnoj školi, pa samim tim ne ispunjava uslove za direktora osnovne škole.

Prema tome, ukoliko je nastavnik razredne nastave sa šestim stepenom stručne spreme izabran za direktora osnovne škole u skladu sa članom 58. stav 6. Zakona, imenovanom se za obračun i isplatu plate primenjuje koeficijent za šesti stepen stručne spreme, u skladu sa Uredbom o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama („Službeni glasnik RS“, br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06 i 10/07).

LUKSEMBURŽANI NAJBOGATIJI, RUMUNI I BUGARI NAJSIROMAŠNIJI

Bruto društveni proizvod, po glavi stanovnika, svojevrsno je ogledalo bogatstva nacije. BDP je najniži u najnovijim državama članicama Evropske unije, Rumuniji i Bugarskoj, dok je Luksemburg zadržao prestižno prvo mesto među prosperitetnim zemljama.

Prošlogodišnja istraživanja otkrivaju da među državama EU postoje ogromne razlike kada je reč o kupovnoj moći njihovih građana. Cifre variraju u rasponu od 37 do 280 odsto evropskog proseka. Dve najnovije članice nalaze se na samom dnu liste sa 37, odnosno 38 odsto prosečne kupovne moći građana EU. U poređenju s Bugarijama i Rumunima veću kupovnu moć imaju

Hrvati, koji dostižu 50 odsto proseka.

U klubu EU, među novijim članicama bolje stoje Poljska, Letonija, Litvanija, Slovačka, Mađarska i Poljska; kupovna moć građana ovih država kreće se od 53 do 67 odsto prosečne kupovne moći građana EU. Međutim, nijedna među novim članicama još nije uspjela da pređe granicu siromašnih. S druge strane, građani Portugala i Grčke jedini su među "starim" Evropljanima čija je kupovna moć niža od prosečne u EU (75, odnosno 89 odsto).

Dok Španija (102 odsto) i Italija (104 odsto) balansiraju na granici siromašnih i bogatih, građani Luksemburga su za dva i po puta nadmašili

prosečni bruto nacionalni dohodak po glavi stanovnika u EU (280 odsto). Ovako dobar skor, međutim, delimična je zasluga velikog broja prekograničnih radnika zaposlenih u Luksemburgu. Iako doprinose bruto nacionalnom proizvodu, oni nisu uračunati kao rezidenti, čiji se broj uračunava prilikom izračunavanja BDP. Otud je rezultat BDP Luksemburga po glavi stanovnika donekle neprecizan.

U najprosperitetnije države EU spadaju i Irska (144 odsto prosečnog evropskog BDP po glavi stanovnika), Holandija (131 odsto), Austrija (129 odsto), Danska (127 odsto), Belgija (123 odsto) i Švedska (121 odsto).

RASPUSTILIŠTE

Novosadski otvoreni univerzitet i ovog leta za male Novosađane priprema Raspustilište. Manifestacija se održava od 9. do 20. jula, a pripremljeno je 15 radionica, poput filmske, dramske, likovne, muzičke, šahovske, maštaonice, a deca mogu da se bave i sportskim

mačevanjem, baletom i da uče kako da zdravo kuvaju. Na salašu "Begečka rapsodija" u blizini Begečke jame 18. i 19. jula organizuje se likovna kolonija.

Programi u radionicama počinju svakog radnog dana od 9.30 h, a zaposleni u Radničkom očekuju da

će pokrovitelj 23. Raspustilišta, kao i ranijih godina biti Grad. Podsetimo, novosadska skupština se nedavno odrekla osnivačkih prava nad ovom ustanovom, ostavivši NOU sa dugom od preko 30 miliona dinara.

BEZ UKIDANJA PDV-A ZA BEBE

Predstavnici roditelja i nevladinih organizacija nisu 28. juna postigli dogovor sa Ministarstvom finansija o smanjenju poreza na dodatnu vrednost na hranu, odeću i opremu za bebe. Ministar Mirko Cvetković ne smatra da je ukidanje PDV-a jedino moguće rešenje, već da bi trebalo analizirati situaciju na tržištu i razmotriti druge opcije.

Sa druge strane, predstavnici Saveza zdravstvenih radnika Vojvodine, internet portala Bebac.com i ostalih

nevladinih organizacija, koji su skupili preko 40.000 potpisa za ukidanje PDV-a, spremni su da sačekaju prvi sledeći sastanak sa predstavnicima Vlade, jer im nije bitno "da li je skupocela uslovljena PDV-om, trgovačkom maržom ili monopolom, samo žele da se pronađe način da se smanje cene bebi-opreme i hrane".

Naredni sastanak predstavnika Vlade Srbije i inicijative za ukidanje poreza na bebi-opremu planiran je za dvadeset dana.

KOŠNICA PRIJATELJSTVA

Treći sportsko-ekološki kamp u organizaciji Udruženja građana Košnica održava se do 11. jula na Begečkoj jami. U kampu boravi trideset mališana iz Dečjeg sela iz Sremske Kamenice, kojima je to jedino letovanje ove godine. U organizovanju raznovrsnih sadržaja, kao što su škola plivanja, umetničke radionice i sportski

turniri, učestvuje desetak volontera Košnice, a 4. jula organizuje se let balonom.

Planirano je da mališani tokom boravka u kampu prođu malu školu kapuere, posete Veslački klub "Danubius", obidu Aero-klub "Češnj" i bave se raznovrsnim sportsko-obrazovnim sadržajima.

NAJVREDNIJI DIREKTORI

Direktori kompanija u Indiji i Argentini najduže ostaju na poslu i sedmično rade čak 57 sati, proizilazi iz jednog istraživanja koje je ujedno pokazalo da najmanje rade direktori u Italiji, samo 47 sati nedeljno.

Istraživanje računovodstvene firme „Grant Torn-

ton internešenal“ sa sedištem u Londonu, sprovedeno u 32 zemlje širom sveta, pokazalo je da se i ove godine više poslovnih ljudi u Kini, Tajvanu, Indiji i Rusiji žale na pojačan stres na poslu nego prošle. „Globalizacija i sve veći tehnološki napredak pojačavaju pritiske na poslovne rukovodioce da „uvek

budu dostupni“, izjavio je direktor ogranaka britanske firme u Singapuru Kon Jin Tong.

Od 32 zemlje koje su obuhvaćene istraživanjem, posle Indije i Argentine sledi Jermenija, Australija i Bocvana, gde direktori rade 56 sati nedeljno, zatim Turska, SAD i Južna Afrika (55 sati nedeljno).

BIVŠI MINISTRI ĆE PRIMATI PLATU JOŠ POLA GODINE

Većina ministara iz prethodnog kabineta premijera Vojislava Koštunice koji nisu dobili resor u novoj vladi i povlače se iz državne uprave vратиće se svojoj osnovnoj profesiji. Od bivših ministara koji nisu dobili nove resore jedino će Slobodan Lalović ostati u vladi na funkciji savetnika premijera za radne odnose i sindikate, rečeno je u Vladi Srbije. Većina bivših ministara su pravnici

i baviće se advokaturom. Među njima su bivši ministri za ekonomske odnose s inostranstvom Milan Parivodić, za dijasporu Vojislav Vukčević i ministar pravde Zoran Stojković. I donedavni ministar vera Milan Radulović vратиće se svom pređašnjem pozivu – izučavanju istorije srpske književnosti. Bivši ministar trgovine Bojan Dimitrijević vraća se profesorskom pozivu i vero-

vatno će predavati na Ekonomskom fakultetu u Beogradu. Njegov stranački kolega, bivši ministar kulture i medija Dragan Kojadinović, kako je izjavio, narednih meseci će razmišljati o tome čime će se baviti u budućnosti. Prema Zakonu o platama državnih službenika i nameštenika, bivši ministri imaju pravo na platu u narednih šest meseci od trenutka prestanka funkcije.

